

18.9.2023

YHTEENVETO PERINNEBIOTOOPPI-INVENTOINNISTA & HOITOSUUNNITELMA 2023

Kohde Isoluoto-Lammassaari

Pinta-ala 0,39 ha

Kohteen yleiskuvaus

Isoluoto-Lammassaari niminen perinnebiotooppikohde on pitkänomainen saari, joka sijaitsee keskellä Kokemäenjokea. Isoluodon keskeltä kulkee voimalinja.

Perinnebiotooppityypeistä alueilla esiintyy:

- Osa-alue 1: tuoretta niittyä ja kehittyvää lehtimetsälaidunta.

Isoluoto-Lammassaari on muinaisjäänösalue ja se kuuluu myös valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (VAM030024). Saarella kasvaa rautakauden ajoilta periytyvää kasvillisuutta kuten pölkkyruohoa ja mäkivirvilää. Isoluodolla aiemmin laidunnetut ja avoimet niittyalueet ovat pusikoituneet umpeen, vain muutama niitty laikku on säilynyt vielä avoimena. Niitty laikuilla valtalajistoon kuuluvat nykyisin mesiangervo, maitohorsma ja vadelma, mutta koko saarella kenttäkerroksessa kasvaa kohtuullisesti hyvää pienruohostoa kuten päivänkakkaraa, kissankelloa, ahomataraa, särmäkuismaa ja mäkitervakkoa. Lehtipuuvesaikkaa saarella kasvaa runsaasti ja keskivaiheilla kasvaa paikallisena erikoisuutena pieni palsamipoppel metsikkö ja saaren pohjoispäässä kasvaa iso jalava. Palsamipoppelit ovat ilmeisesti levinneet alueelle läheiseltä puutarhailta. Puustoittunut osa on nykytilassaan luokiteltavissa kunnostuskelpoiseksi lehtimetsälaitumeksi, jossa poppelin lisäksi kasvaa koivua, tuomea, pihlajaa, raitaa ja harmaaleppää. Paikoin kasvaa myös muutamia yksittäisiä mäntyjä ja kuusia. Pensaskerroksessa kasvaa katajaa, taikinamarjaa ja terttuseljaa. Kenttäkerroksessa puustoisilla osuuksilla kasvaa mm. nurmilauhaa, punanataa, nurmirölliä, rönsyleinikkiä, koiranputkea, nokkosta ja vadelmaa. Vieraslaji isosorsimaa kasvaa paikoin rannalla.

Kokemäenjoen voimakkaan virtauksen vuoksi saaren pinta-ala pienenee koko ajan ja etenkin saaren eteläpäässä rantapenkka on jyrkkä maamassojen jokeen vyörymisen vuoksi.

Perinnebiotooppien huomionarvoiset kasvit: jalava*, pölkkyruoho*, purtojuuri* & mäkivirvilä* (*Laji havaittu vuonna 2023)

Arvoluokka

P+ (paikallisesti arvokas perinnebiotooppi)

Perustelut (+ arvoa nostavat tekijät, - arvoa heikentävät tekijät)

+: muinaisjäänös, maisema-arvo, pienruohoisuus

-: lajisto osin yksipuolista, vieraslajit, umpeenkasvu

Karttaote 1. Kohderajaus Isoluoto-Lammassaari (osa-alueet 1, vihreä rajaus). Punainen rajaus; muinaisjäänös-alueen rajaus ja sininen vinoneliö; muinaisjäänös (pistemäinen).

18.9.2023

Vanha maankäyttö ja hoitohistoria

Isoluodolla on kiinteä muinaisjäännös (tunnus: 271010039, nimi: Koskenkylä Isoluoto/Aborg, tyyppi: puolustusvarustukset, linnat, ajoitus: keskiaikainen), ja alueelta on 1800-luvun tutkimuksissa tehty havainto perusmuurista. Saari on ollut keskiajalla huomattavasti suurempi. Rakenteita ei ole enää havaittavissa, mutta maaperässä on tiilimurskaa. Saaren kaakkoislaidalla on kuoppa. On pohdittu, että Isoluoto on mahdollisesti vuoden 1395 lähteessä mainittu Aborg, joka rakennettiin vuoden 1367 jälkeen, mutta toisaalta Isoluoto on voinut olla Kokemäen kuninkaankartanon vanha paikka (Lähde: <https://www.kyppi.fi/palveluikuna/portti/read/asp/default.aspx>).

Isoluotoa on käytetty ilmeisesti pitkään laiduntamiseen ja saari tunnetaan paikallisten keskuudessa paremmin Lammassaaren nimellä. Isoluodon maanomistajan mukaan luoto on ollut viimeksi lammaslaidunnuksessa 1980-luvun alkupuoliskolla. Historiallisesta ilmakuvasta (Liite 2) vuodelta 1948 näkee, että Isoluoto on ollut tuolloin täysin avoin. Vuoden 1907 seenaatinkartasta näkee hyvin, että Isoluoto on ollut tuolloin pinta-alaltaan huomattavasti nykyistä isompi.

Tehdyt selvitykset ja inventoinnit

- Perinnebiotooppi-inventointi ja hoitosuunnittelu (22.8.2023); Hanna Hakamäki, Charlotta Berlin & Risto Vilen, VARELY.

Perinnemaisematyypit (Liite 1)

▪ Osa-alue 1:

Kuviot 63, 64, 65 & 67: tuore niitty, laikkuina tuoretta pienruohoniittyä (0,12 ha)

Valtalajisto: mesiangervo, maitohorsma, vadelma, särmäkuisma, päivänkakkara, kissankello, sinakärsämä, ahopukinjuuri, niittynätkelmä

Kuvio 62: kunnostuskelpoinen lehtimetsälaidun (0,27 ha)

Valtalajisto: koivu, palsamipoppeli, tuomi, pihlaja, harmaaleppä, raita, taikinamarja, kataja, nurmilauha, punanata, nurmirölli, koiranputki, vadelma, nokkonen, (päivänkakkara, kissankello, särmäkuisma)

Nykyisen hoidon kuvaus ja kommentit

Perinnebiotooppiarvo on taantunut niittyjen umpeenkasvun sekä tulokaslajien myötä, mutta luonnonarvot ovat palautettavissa hyvin suunnitellun hoidon avulla. Majavat ovat kaataneet luodolta jonkin verran puustoa ja niin ikään myrsky on kaatunut muutamia isompia puita. Isoluodolla on loppukesällä vuonna 2023 aloitettu lammaslaidunnus. Maastokäynnin aikaan elokuussa 2023 alueella laidunsi 6 pässiä ja ne olivat laiduntaneet saarella 3 viikkoa. Jo muutaman viikon laidunnus on vaikuttanut alueen edustavuuteen positiivisesti; puustoisella osalla maisema on avartunut, nuori lehtipuuvesaikko-kasvusto on taantunut ja niittyalueilla negatiiviset indikaattorit kuten vadelmakasvustot ovat selvästi maittaneet lampaille, joskin nokkonen kasvaa paikoin yhä runsaana.

Hoitosuosituks

Isoluoto-Lammassaari on paitsi luonnonarvoiltaan, myös kulttuurihistorialtaan merkittävä alue. Muinaisjäännökset tulee huomioida perinnebiotooppien hoidon suunnittelussa ja

18.9.2023

parhaimmillaan alueen hoitotyöt (laidunnus, niitto ja raivaukset) edesauttavat myös muinaisjäännösten säilymistä. Saaren jatkuva eroosio on suurin huoli saaren perinnebiotooppi- ja kulttuuriarvojen säilymisen kannalta.

Isoluodolla on hyvä jatkaa alueen laidunnusta lampailla, mahdollisuuksien mukaan voi laiduntaa myös vuohilla. Laidunnuspaineen säätelyssä tulee kuitenkin olla huolellinen ja ylilaidunnusta tulee välttää. Laidunnuksen lisäksi on hyvä tehdä täydennysniittoa eläinten syömättä jättämällä alueilla (mm. nokkos- ja mesiangervokasvustot). Yleensä niitetyt ja muutaman päivän kuivahtaneet nokkoset maittavat lampaille.

Puustoisella alueella voi tehdä tiheämpien nuorempaa puustoa kasvavien kohtien harvennusta avarammiksi. Puuston harvennuksissa tulee poistaa etupäässä nuorempaa puusukupolvea ja säästää kookkaampia puita, sekä tehdä tiheämpiin kohtiin harvennuksen lisäksi valoisia aukkoja. Vanhojen puiden lisäksi laho maapuu ja kuollut pystypuu lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Tavoitteena puuston käsittelyssä on monipuolinen, luontaisen näköinen ja kerroksellinen puustorakenne. On hyvä, että alueella säilyy etenkin isompaa puustoa, sillä puiden juuret sitovat maata ja täten todennäköisesti hillitsevät jossain määrin saaren eroosiota.

Oksat ja muu raivausjäte tulisi kerätä alueelta pois. Isommat myrskyn ja majavien kaatamat puut voidaan jättää paikalleen maatumaan, tarvittaessa runkoja voidaan pätkiä, jos ne ovat esim. kulkureittien varrella. Helpoin tapa raivausjätteen hävittämiseksi olisi polttaa sitä Isoluodolla jossain avoimessa kohdassa, mikäli tämä ei vaaranna muinaisjäännösalueen säilymistä. Mahdollinen poltto tulee tehdä ajankohtana, jolloin maa on kosteaa eikä poltosta aiheudu leviämisvaaraa.

Vieraslajien, etenkin isosorsimon torjuntaa on hyvä tehdä vuosittain. Kasvit kitketään juuriin, jotta ne eivät pääse siementämään. Terttuselja saattaa olla Isoluodolla vanhaa perua, mutta myös sen leviämistä on hyvä hillitä.

Hoitosuositukset kuviokohtaisesti (ks. Liite 3)

▪ Osa-alue 1

Kuviot 63, 64, 65 & 67: tavoitetilä: matalakasvuinen niitty, hoito: laidunnuksen jatkaminen ja eläinten syömättä jättämien hylkylaikkujen niitto, vieraslajien torjunta & ylläpitöraivaus tarvittaessa.

Kuvio 62: tavoitetilä: lehtimetsälaidun, hoito: laidunnuksen jatkaminen, nuoren puuston raivaus & vieraslajien torjunta tarvittaessa.

Lisätietoja

Hanna Hakamäki, p. 0295 023 061

Charlotta Berlin, p. 029 502 2029

Liina Salonen, p. 0295 022 174

etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Varsinais-Suomen ELY- keskus PL 236, 20101 Turku

18.9.2023

Perinnebiotooppien arvoluokitus

PT: puutteellisesti tunnettu

E: ei perinnemaisema-arvoa

U: uusympäristö

K: kunnostuskelpoinen perinnebiotooppi

P-: paikallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä kunnostuskelpoista)

P: paikallisesti arvokas perinnebiotooppi

P+: paikallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä maakunnallisesti arvokasta)

P* paikallisesti arvokas perinnebiotooppi (ei tarkemmin määritetty)

M-: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä paikallisesti arvokasta)

M: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi

M+: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (lähellä valtakunnallisesti arvokasta)

M*: maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (ei tarkemmin määritetty)

V: Valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi

18.9.2023

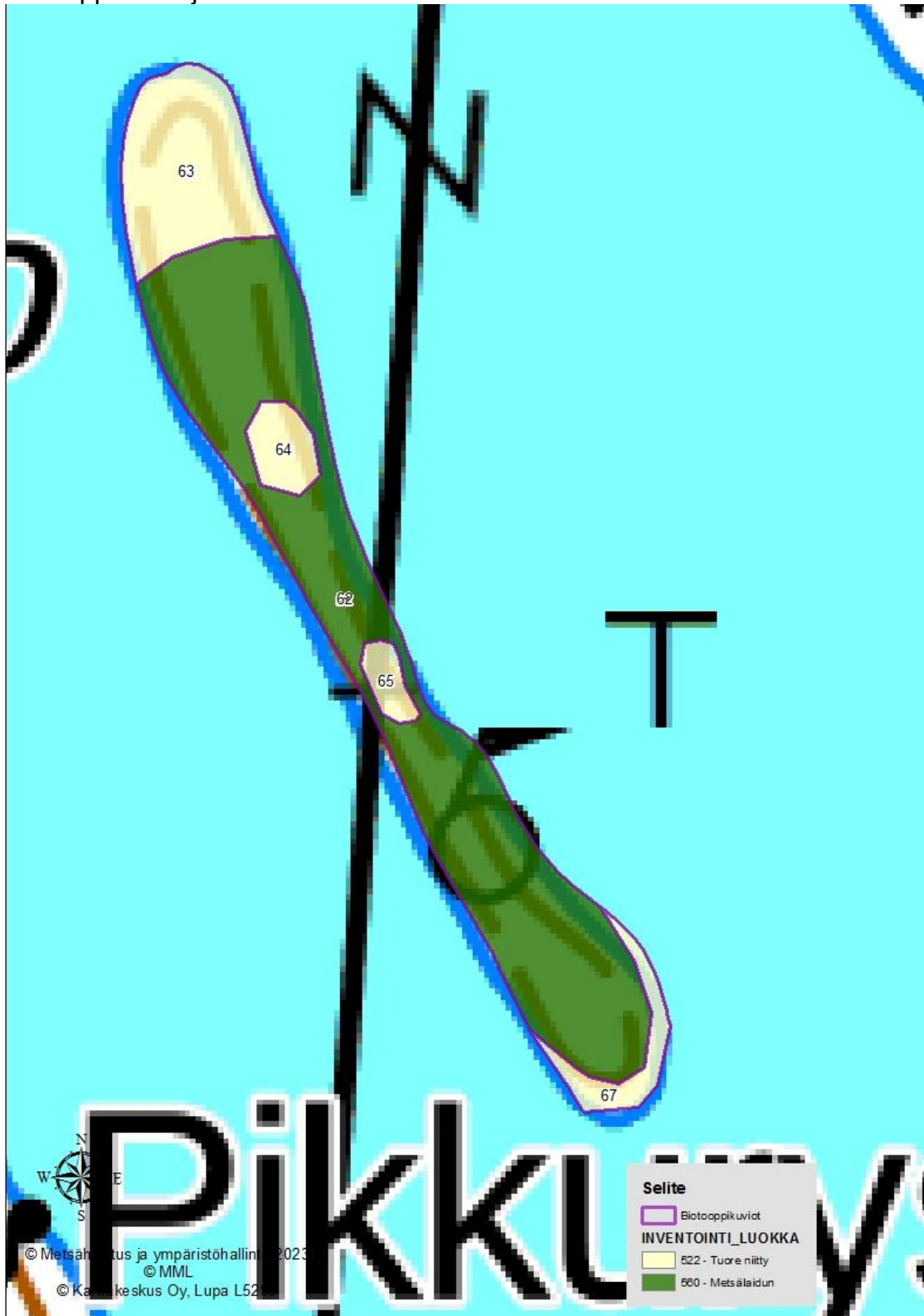
Liitteet

Liite 1. Kuviokartta Isoluoto-Lammassaari.

18.9.2023

Biotooppikuviot ja inventointiluokat.

18.9.2023

Liite 2. Vanhat kartat

Senaatinkarttaote vuodelta 1907

Lähde: Kansallisarkisto <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi>

Maanmittauslaitoksen peruskarttaote (vuodelta 1962)

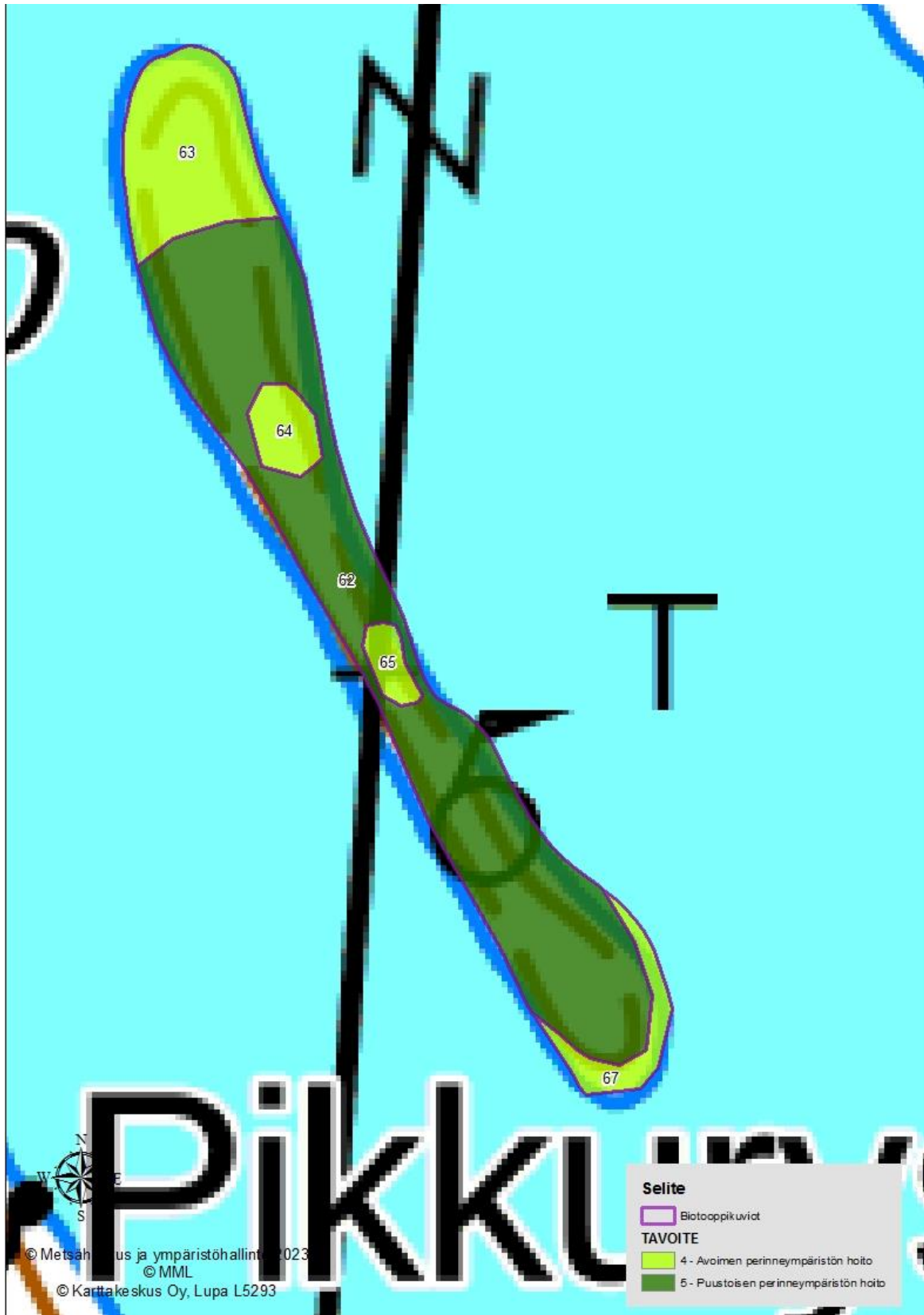
Lähde: <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi>

18.9.2023

Historiallinen ilmakeku vuodelta 1948 sekä biotooppikuviot.

18.9.2023

Liite 3. Toimenpide-ehdotukset Isluoto-Lammassaari.

18.9.2023

Kuvia kohteelta (Hanna Hakamäki & Charlotta Berlin)

Osa-alue 1

18.9.2023

